

BNA Beste Gebouw van het Jaar 2016

Juryrapport

Amsterdam, 19 mei 2016

BNA Beste Gebouw van het Jaar 2016

INLEIDING

Een tennisclubhuis dat dubbelt als loungebank, een station in de vorm van een tornado, een kantoor gebouwd rond een 'cascade', een parkeergarage vermomd als duinlandschap, een verfrissende verbouwing in een bloemkoolwijk en een kerkje met kijkcabine, dat een nieuw perspectief op het omringende boerenland biedt. Het is slechts een greep uit de rijke oogst – honderdvijfentwintig gebouwen in totaal - die dit jaar meedongen naar de titel BNA Beste Gebouw van het Jaar 2016. De elfde editie van de prijs, die door de BNA wordt uitgereikt aan de architect en opdrachtgever van het beste gebouw, eindigde met een heuse cliffhanger. Tot op het laatste moment heeft de jury, voorgezeten door Hanneke Groenteman, gediscussieerd over de vraag welk gebouw moest winnen.

Een gebouw is 'het voortbrengsel van de activiteit die bouwen heet', aldus online encyclopedie Wikipedia. 'Goed' betekent volgens Van Dale: bruikbaar, geschikt, kwaliteit bezittend. Best is de overtreffende trap van goed. Een jaar is de duur van één omlooptijd van de aarde om de zon. Maar wat is het Beste Gebouw van het Jaar?

Met het woord *beste* doelt de BNA op een gebouw dat niet alleen mooi, functioneel en constructief dik in orde is. Architectuur zou de opdrachtgever en de samenleving meer moeten bieden - juist in deze tijd, waarin grote (ontwerp)vraagstukken rond het klimaat, (vluchtelingen)huisvesting en voedselvoorziening op tafel liggen.

Om die maatschappelijke component naar voren te brengen, zijn de inzendingen - net als in voorgaande jaren - ondergebracht in vier categorieën: Identiteit & Icoonwaarde; Particuliere Woonbeleving; Stimulerende Omgevingen; Leefbaarheid & Sociale Cohesie. Inzenders hebben hun project zelf ondergebracht in een van deze categorieën.

De jury heeft de inzendingen op drie onderdelen beoordeeld: de score binnen de categorie; architectonische criteria (stedenbouwkundige inpassing, conceptuele kracht, consistente uitwerking, materialisatie en detaillering) en de samenwerking tussen architect en opdrachtgever in relatie tot de specifieke opgave (proces, planning, omgang met budget, communicatie). Op basis van het ingezonden materiaal is een eerste selectie gemaakt, waarna de jury een longlist heeft samengesteld. Deze is, na een uitvoerig debat, teruggebracht tot een shortlist van zestien projecten, die bezocht en beoordeeld zijn.

Per categorie kon de jury maximaal drie projecten nomineren, waarvan één categoriewinnaar. Daarnaast bestond de mogelijkheid om maximaal drie projecten een eervolle vermelding toe te kennen. Uit de genomineerde inzendingen is ten slotte het Beste Gebouw van het Jaar gekozen.

Op het eerste gezicht leek 2016 geen topjaar. Je proeft volgens de jury dat er sinds 2008, het jaar dat de economische crisis toesloeg, weinig geld te besteden was. De financiering van bouwprojecten was nog maar moeilijk rond te krijgen, de kaasschaaf ging over vrijwel elk plan en de werkgelegenheid in de architectenbranche werd meer dan gehalveerd. Inmiddels trekt de bouw weer voorzichtig aan. In Amsterdam gaat het hard; met bijna 8500 nieuwe huizen was de woningbouwproductie de hoogste in twintig jaar. Maar aangezien een gemiddeld bouwproject zo'n zeven jaar duurt, is het effect van de crisis nog altijd voelbaar. Toch is er geen sprake van een schrale oogst. De zaak ligt genuanceerder, en dat maakt het interessant. Er is op dit moment niet een stijl, er is geen architectuur met grootse internationale allure, er zijn weinig 'kaskrakers' tussen de inzendingen. Over de hele linie ziet de jury echter veel goed werk, van een constante kwaliteit, en dat stemt hoopvol.

In lijn met het groeiende aantal leegstaande gebouwen en de tendens om binnenstedelijk te bouwen, waren er door alle categorieën heen veel herbestemmingen en herontwikkelingen van (monumentale) panden. Opvallend was het kleine aantal inzendingen in de categorie Particuliere Woonbeleving. Want terwijl ontwikkelaars en overheden door de crisis de financiering van projecten de afgelopen jaren maar moeilijk rond kregen, was er in de particuliere sector nog wel geld beschikbaar. Je zou daarom meer projecten verwachten. Daarbij verbaast de jury zich erover dat het vrijwel allemaal villa's en individuele projecten zijn; er is nagenoeg geen enkel project dat een rol speelt op wijkniveau. In de categorie Leefbaarheid & Sociale Cohesie – anders dan voorgaande jaren goed gevuld – werden wel enkele woningbouwprojecten ingezonden, die volgens de jury beter op hun plaats waren geweest in deze categorie.

Omdat de kwaliteit niet boven de gestelde lat uitkwam, besloot de jury om in deze categorie geen projecten te nomineren.

In de categorie Stimulerende Omgevingen voerden atria met trappartijen de boventoon. De categorie Identiteit & Icoonwaarde was goed vertegenwoordigd met een aantal krachtige gebouwen.

In de eindstrijd ontpopte zich een levendige discussie; het was dan ook appels met peren vergelijken, en de meningen over de verschillende projecten waren verdeeld.

De McDonald's aan de Coolsingel in Rotterdam, het kantoor van KWR, De Hallen in Amsterdam West, Tennisclub IJburg, het kerkje in Klein Wetsinge en de ondergrondse parkeergarage in Katwijk passeerden de revue. De jury vindt dat deze gebouwen stuk voor stuk een sterk verhaal vertellen: het een op grootschalig niveau, het ander heel kleinschalig, sommigen als particulier project, anderen als publiek werk.

De Hallen is omvangrijk en divers in zijn programma, stedenbouwkundig knap ingepast en uitzonderlijk door de manier waarop de herontwikkeling tot stand is gekomen.

Het kerkje is een schoolvoorbeeld van wat je met ontwerp kunt bereiken: de architect zag iets in de ruimte dat niemand eerder opmerkte, en heeft die kwaliteit op geraffineerde wijze naar voren gebracht.

KWR is ontworpen vanuit een sterk architectonisch concept – een glazen doos, waarvan het dak naar binnen is gevouwen tot een brede trappartij - dat uiterst consequent is uitgewerkt.

Het bijzondere van de McDonald's schuilt zowel in de transformatie van lelijk eendje naar 'zwaan', als in de manier waarop het ontwerp afrekenet met het cliché van het fastfoodrestaurant.

Tennisclub IJburg is een icoon pur sang en tovert een lach op ieders gezicht, maar is meer is dan een 'grap'; de integratie van tribune en dak heeft ook een geweldige binnenruimte opgeleverd.

En dan is er nog de parkeergarage in Katwijk, waarin architectuur, stedenbouw, landschapsontwerp en waterbouwkunde op sublieme wijze zijn samengebracht in een kunstmatig duinlandschap. Je kunt je afvragen: is het wel een gebouw? En wie is dan de architect? Maar in die twee vragen schuilt precies het grensverleggende. Dit bouwwerk is de uitkomst van een alliantie van architecten, stedenbouwkundigen, landschapsarchitecten en waterbouwkundig ingenieurs, die beseften dat je samen meer dan de som der delen kunt bereiken. Het eindresultaat overstijgt de categorie Identiteit & Icoonwaarde. Het ontwerp begint bij een badplaatsje: hoe geef je nieuw elan aan zo'n dorp, zonder zijn oorsprong te verloochenen? Op welke manier kan architectuur bemiddelen tussen land en zee? Maar het stipt ook de discussie over de inrichting van de kust aan; hoe willen we in de toekomst omgaan met deze gebieden, die zoveel potentie in zich dragen maar tegelijk kwetsbaar zijn? En het gaat over de omgang van Nederland met water, over Hollandse ingenieurskunst, waarmee Nederland groot is geworden en nog altijd voorbeeldstellend is op internationaal niveau – getuige dit project.

Dit alles in ogenschouw nemend, kan de jury er niet meer omheen: de ondergrondse parkeergarage in Katwijk is het Beste Gebouw van het Jaar.

BNA BESTE GEBOUW VAN HET JAAR 2016

Ondergrondse Parkeergarage Katwijk aan Zee (Identiteit & Icoonwaarde)

Architect: Royal HaskoningDHV

Opdrachtgever: Gemeente Katwijk

Katwijk besloot om van de nood - een zwakke plek in de kust die versterkt moest worden - een deugd te maken door de bouw van een dijklichaam te combineren met de aanleg van een ondergrondse parkeergarage, waarboven een kunstmatig duinlandschap is aangelegd. In dit glooiende landschap zijn de uitgangen van de parkeergarage op vanzelfsprekende wijze opgenomen, terwijl de vereiste nooduitgangen als corten stalen 'hoedjes' uit het helmgras steken. Hetzelfde materiaal keert terug in de hoofdentree van de garage en de informatieborden, zoals alles met elkaar samenhangt in dit totaalontwerp.

De jury vindt de parkeergarage een 'geweldig mooi object', dat door zijn landschappelijke inpassing op krachtige wijze het dorp met de zee verbindt. Door de blik van straat te halen en vervolgens ondergronds de parkeercapaciteit te vergroten, is de karakteristieke boulevard behouden, en de identiteit van het dorp versterkt. Tegelijk kunnen op deze manier meer mensen het strand en het winkelcentrum bezoeken, wat de lokale economie ten goede komt. De dubbelsprong die op deze manier is gemaakt, vindt de jury zeer inspirerend in het kader van het bouwen aan de kust, waar men toch vaak zwicht voor grootschalige ontwikkelingen, ten koste van het landschap.

Het gebouw zit zowel boven- als ondergronds goed in elkaar; de verlichting, de looplijnen, de positie van de kolommen - over elk detail is nagedacht en de uitvoering is nagenoeg vlekkeloos. De jury ziet in dit project het bewijs dat je met vereende krachten meer kunt bereiken dan vanuit afzonderlijke disciplines; ook wat dat betreft is dit project voorbeeldstellend.

NOMINATIES

Categorie Identiteit & Icoonwaarde

Tennisclub IJburg (Categoriewinnaar)

Architect: MVRDV

Opdrachtgever: Tennisclub IJburg

Het concept dat MVRDV voor tennisclub IJburg bedacht, is even simpel als briljant: het gebouw is een doos, die aan de bovenzijde is ingedeukt, waardoor als vanzelf ruimte is ontstaan voor een tribune – vandaar de naam The Couch - met onder de gewelfde constructie een knusse binnenruimte. Het geheel is afgewerkt met een gravelrode kunststof coating.

Wauw, die kleur – dat is de eerste reactie van de jury bij het zien van het tennispark, waarvoor MVRDV eveneens de stedenbouwkundige visie ontwikkelde. Die eenheid, in combinatie met het speelse karakter vindt de jury de grote kracht van dit ontwerp. Je wordt er vrolijk van, je wilt spontaan gaan tennissen.

De concaaf/convexe vorm maakt niet alleen een markant gebouw, maar is ook functioneel. Vanaf de bovenzijde van de tribune heb je overzicht over de verschillende tennisbanen en de omgeving, terwijl je zittend op de onderste treden perfect zicht hebt op het center court. Van binnen kijk je uit naar de andere zijde, over het water. De getrapte voorgevel vindt de jury minder eenduidig dan de tribunezijde.

Dat is echter slechts een kanttekening bij een verder op alle fronten geslaagd project. Met eenvoudige middelen en een bescheiden budget is een gebouw met een groots effect gemaakt. Iedereen op IJburg kent het, in de tenniswereld is het inmiddels een fenomeen, beelden van het gebouw gingen de hele wereld over. The couch is een icoon pur sang, en daarom de onbetwiste categoriewinnaar.

McDonald's Coolsingel 44

Architect: mei architects and planners

Opdrachtgever: McDonald's / Edwin Ooms

Fastfoodketens en architectuur: het is een schijnbaar onmogelijke combinatie. De standaard bouwformules van restaurants als McDonald's dulden nauwelijks afwijkende ontwerpen, de interieurs zijn doorgaans niet gericht op comfort, maar juist op een zo kort mogelijk verblijf en een hoge omloopsnelheid.

Dat het anders kan, bewijst de spectaculaire transformatie van de McDonald's aan de Coolsingel in Rotterdam. Het paviljoen werd ooit uitgeroepen tot het lelijkste

gebouw van Rotterdam. De franchisenemer besloot om samen met Mei architecten de uitdaging aan te gaan om er de mooiste McDonald's van Nederland van te maken. De jury vindt dat zij daar dubbel en dwars in zijn geslaagd; dit is 'een juweel voor Big Mac eters'. Goed dat dit publiek op deze manier met iets moois in aanraking wordt gebracht.

Het glazen paviljoen staat elegant op de stoep, die is opgeschoond door transformatorkastjes in het ontwerp te integreren. Voor de fraaie doorzichten via het glas en de uiterst zorgvuldige detaillering van de goudkleurige gevelpanelen – met gepixelde afbeeldingen die zichtbaar worden door je smartphone ervoor te houden – is er alom lof. Wel vinden sommige juryleden het jammer dat de opslagruimte achter de keuken aan het zicht onttrokken is door roestvrijstalen kasten voor het glas te plaatsen. Daarnaast had de architect in het interieur nog een slag kunnen maken.

Met dit ontwerp is niet alleen de beleving van de bezoeker en het straatbeeld verbeterd, maar ook het gebouw duurzaam gerenoveerd. Mocht McDonald's het pand verlaten, dan kan het logo eenvoudigweg van de gevel gehaald worden; de architectonische kwaliteit van het paviljoen blijft.

Categorie Leefbaarheid & Sociale Cohesie

Kerkje Klein Wetsinge (Categoriewinnaar)

Architect: Jelle de Jong architecten

Opdrachtgever: Stichting Oude Groninger Kerken

Wat te doen met de vele leegstaande kerken in Nederland? Redden van de sloop en restaureren is een ding, maar hoe krijg je de exploitatie van zo'n gebouw rond? De herbestemming van het kerkje van Klein Wetsinge uit 1860 (rijksmonument) tot een multifunctioneel buurtcentrum met horecavoorziening is een fantastisch voorbeeld van hoe je, met behoud van de culturele waarde, een nieuwe maatschappelijke invulling kunt geven aan zo'n gebouw.

De jury is zeer te spreken over de zorgvuldige ingreep van Jelle de Jong architecten, waarbij de oorspronkelijke kwaliteit van de ruimte is behouden. Twee ovale objecten, met daarin de keuken en een vergaderkamer, zijn vrij in de open ruimte geplaatst. Het dak van de objecten wordt gebruikt als expositieruimte en voor voorstellingen. Bij grotere evenementen kan de vergaderkamer door middel van een enorme draaiwand opengeklapt worden. Met de route naar boven, langs het uurwerk, via de passage door de kap (waarbij de doorgezaagde haanhouten slim zijn hergebruikt als leuningen), naar een nieuw geconstrueerde uitkijkcabine, is een spannend element

aan het gebouw toegevoegd, dat de landschappelijke kwaliteit van de plek
ervaarbaar maakt.

Het zoeken van de juiste architect en exploitant voor dit gebouw, het betrekken van lokale landbouwers die streekproducten aan de keuken leveren, de manier waarop het programma tot op de vierkante centimeter in het gebouw gepuzzeld is – dit is een project waaruit niet alleen de meerwaarde van ontwerp, maar vooral ook de kracht van opdrachtgeverschap spreekt. Een gebouw dat groter wordt naarmate je er langer verblijft: de omweg dubbel en dwars waard.

De Hallen Amsterdam

Architect: Architectenbureau J. van Stigt

Opdrachtgever: Stichting Tramremise OntwikkelingsMaatschappij (TROM)

Na jaren van leegstand, is de voormalige tramremise in Amsterdam West opnieuw tot leven gebracht. Vijftien jaar is gewerkt aan een plan dat recht zou doen aan het gebouw en de plek in de buurt, pal naast de Ten Katemarkt. Na een weerbarstig proces is met de herontwikkeling tot De Hallen, een combinatie van een overdekte versmarkt, een hotel, bioscoop, bibliotheek en winkels, een fantastische invulling gegeven aan dit rijksmonument. Architectenbureau Van Stigt stelde zich ten doel om zo veel mogelijk van het gebouw te behouden en hergebruiken. De gevels werden gerestaureerd – slechts een enkel deel is herbouwd, de rails bleven liggen, oorspronkelijk kleuren en details zijn teruggebracht. Opdrachtgever TROM bedacht een duurzaam businessmodel, met een combinatie van commerciële en maatschappelijke functies.

De jury wordt getroffen door de sfeer - alsof het altijd zo was - en het ambacht dat spreekt uit de zorgvuldige restauratie. In vergelijking daarmee worden de nieuwe interieurs minder indrukwekkend gevonden. Goed is dat de doelstelling om met lokale bedrijven te werken in de exploitatie is vastgehouden.

‘Een uniek project, in zijn architectuur en de totstandkoming’, vindt de jury, ‘waar alleen maar liefde voor de plek en het gebouw in zit, en dat bovendien werkt als een tierelier’. De kracht van het gebouw is de manier waarop het, als een spin in het web – ofwel: de wijk, functioneert. Met de ontsluiting van de remise voor de buurt is niet alleen een positieve buzz gecreeërd, maar ook een wisselwerking tussen de indoor markt en de bestaande Ten Katemarkt tot stand gebracht.

Noorderparkbad

Architect: Architecten Cie.

Opdrachtgever: Gemeente Amsterdam

Ter vervanging van het verouderde zwembad, ontwierp de Architecten Cie het nieuwe Noorderparkbad in de vorm van een paviljoen, dat de hoofdentree van het

gerenoveerde Noorderpark markeert. Met zijn glooiende, gemetselde gevels sluit het gebouw aan op de architectuur van de omringende wijk, terwijl de houten draagconstructie een warme uitstraling aan het interieur geeft. Gevel en interieur zijn verbijzonderd met een kunstwerk van Hugo Kaagman.

De opdrachtgever had de ambitie om een zeer duurzaam zwembad te maken, wat je terug ziet in alle aspecten van het gebouw: de compacte vorm, de plattegrond – met de kleedkamers en kantoren als een warme jas rond de zwembaden – de zonnecollectoren op het dak (voor het verwarmen van de buitenbaden) en het gordijn om de gevel, waarlangs regenwater naar een (ondergronds) reservoir wordt afgevoerd voor hergebruik.

Een mooi en functioneel gebouw, aldus de jury, dat intensief gebruikt wordt en met een informele, 'dorpse' sfeer. Het gebouw is overzichtelijk, met fraaie zichtlijnen en een aangename akoestiek. Als je de ruime entreehal binnekomt, kijk je meteen via een groot raam door naar het zwembad. Jammer dat hier niet een zitje voor de kijkende ouders is mee-ontworpen. Twee andere puntjes van kritiek betreffen de rommelige afwerking van de rand rond het gebouw, en de afwisseling van dichte en open geveldelen, die niet helemaal strookt met de plattegrond.

Zeker gezien vanuit de vernieuwingsslag die het Noorderpark aan het maken is, vindt de jury dit gebouw een opsteker voor de buurt.

Categorie Stimulerende omgevingen

KWR (Categoriewinnaar)

Architect: architectenbureau cepezed

Opdrachtgever: KWR Watercycle Research Institute

Een veel voorkomende, maar enigszins verontachtzaamde opgave: gebouwen op bedrijventerreinen. Dat je ook op zo'n banaal terrein een bijzonder gebouw kunt maken, bewijst het nieuwe kantoor van KWR, een onderzoeksinstituut op het gebied van water.

Strategisch geplaatst achter de (inmiddels gesloopte) oudbouw, aan de rand van het kavel, ontwierp architectenbureau cepezed een monumentaal glazen paviljoen dat in het groen lijkt te zweven. De buitenruimte die op deze manier is vrijgespeeld, is ingericht door West8.

Het kantoor is georganiseerd rond een atrium met een brede trappartij, die aan de bovenkant overgaat in een getrappt dakterras. Deze zogeheten 'cascade' fungeert een dubbelrol als verkeers- en ontmoetingsruimte; de langgerekte trap geeft toegang tot de laboratoria op de eerste verdieping, terwijl op de brede treden werk- en overlegplekken zijn gecreeërd. Noorderlicht valt royaal binnen door het sheddak, waarvan de zuidzijden voorzien zijn van zonnepanelen.

De juryleden zijn enthousiast: 'een prachtig gebouw, prettig om in te verblijven, rustig en transparant – je waant je bijna buiten.' Het idee – een kantoor rond een centraal atrium met trappartij – is misschien niet uniek, maar wel uiterst consistent uitgewerkt; daarin onderscheidt dit project zich. Van de positie van het gebouw op het terrein tot de 'klinische' uitstraling, die wonderwel aansluit bij de functie van laboratorium, van de geïntegreerde zonwering en akoestische panelen tot de stalen kolommen, waarin leidingen verwerkt zijn: het gebouw is van begin tot eind doordacht. Enige minpuntje: de installaties op het dak; jammer dat deze niet in het ontwerp zijn opgenomen. KWR had een duidelijk visie, die door de architect goed is opgepakt en vertaald naar een gebouw uit één stuk, dat overtuigt als architectonische compositie en als stimulerende werkomgeving.

Plus Ultra

Architect: Wiegerinck architectuur stedenbouw

Opdrachtgever: Kadans Science Partner

Plus Ultra staat op de campus van de universiteit Wageningen en is een broedplaats voor kennisintensieve bedrijven en start-ups. Het stimuleren van samenwerking tussen deze bedrijven – dat is wat Wiegerinck architecten met dit gebouw wil bereiken.

Het gebouw is uit prefab betonplaten opgebouwd rond een atrium en vier betonkernen met liften, wc's en installaties. Daaromheen liggen lichte, dubbelhoge ruimtes die per stramien gehuurd kunnen worden. Een grote houten trap spiraalt door het atrium omhoog tot de vierde verdieping en verbindt de ontmoetingsruimten rond de vide met elkaar.

Voor de glazen gevels zijn houten schermen geplaatst, waarvan de positie afhankelijk van de orientatie subtiel varieert; de noordgevel is vlak, de zuidgevel heeft 'petjes' tegen de zon, bij de oost- en westgevel staan de schermen dwars op de gevel. Naar boven toe worden de verdiepingen steeds tien centimeter breder, waardoor het gebouw de horizontaliteit krijgt die in het beeldkwaliteitsplan werd voorgeschreven, en meteen de afwatering is opgelost.

Dit is architectuur in zijn oervorm, aldus de jury: eenduidig van vorm, loeistrak gedetailleerd en daardoor chique. De ruimtes overtuigen in hun flexibele opzet, met om de 3,60 m een meterkast en betonnen gevelpenanten waarop scheidingswanden kunnen worden aangesloten.

Voor een enkel jurylid is het alomtegenwoordige hout teveel van het goede. Er is enige twijfel hoe en of de gemeenschappelijke ruimtes gaan werken, vooral omdat de trap niet uitnodigt om te blijven staan.

Al met al vindt de jury Plus Ultra een mooie, verraderlijk slimme 'bouwdoos' - verraderlijk omdat je bijna niet ziet hoe vernuftig hij in elkaar zit.

EERVOLLE VERMELDINGEN

Arnhem Centraal – categorie Identiteit & Icoonwaarde

Architect: UNStudio

Opdrachtgever: Gedelegeerd opdrachtgever ProRail. Ministerie van Infrastructuur & Milieu, Gemeente Arnhem.

Arnhem heeft er twintig jaar op moeten wachten, maar heeft met de door UNStudio ontworpen OV-terminal een fantastisch station gekregen. Een gebouw 'met een twist', waarin de verschillende verkeersstromen – voetgangers, fietsers, bussen, treinen - in een gebaar worden samengebracht, en waarin het voor Arnhem specifieke hoogteverschil is benut om een glooiende verbinding te creëren tussen de binnenstad en de Sonsbeekzijde. Het idee achter de vloeiende vormen is dat bezoekers als vanzelf door het gebouw gestuurd worden; bewegwijzering is bijna niet meer nodig. Fietsers rijden als vanzelf de ondergrondse fietsenstalling binnen, waarin ook nog vier parkeerlagen voor auto's gemaakt zijn. Van de zittrappen in de hal tot aan de perronkappen is nagedacht over dit station; het is een totaalontwerp. De jury is overweldigd door de tomeloze ambitie die uit het project spreekt, de moeite die het gekost heeft om de constructie – uiteindelijk met hulp van een scheepsbouwer - te maken en, vooral, de waanzinnige ruimte die dit heeft opgeleverd. Het idee van de vorm die volgt uit de flow van bezoekers, overtuigt – met name gezien vanuit het interieur. Het fietsparkeren biedt een geweldige ervaring. Tegenover alle lof is er ook kritiek, met name op de ondoordachte aansluiting op het busstation, waardoor gevaarlijke situaties ontstaan. Bij het zien van een aantal oneffenheden in de afwerking rijst de vraag of de ambitie niet te groot was, of dat het gebouw wellicht compacter ontworpen had kunnen worden. Voor de grootse, onhollandse daad die hier verricht is, verdient dit gebouw een eervolle vermelding.

Medisch Spectrum Twente – categorie Leefbaarheid & Sociale Cohesie

Architect: IAA Architecten

Opdrachtgever: Medisch Spectrum Twente

Het gebouw voor het ziekenhuis Medisch Spectrum Twente vormt de afronding van de landelijke schaalvergoting van academische ziekenhuizen die in de jaren tachtig werd ingezet. Terwijl deze schaalvergoting op andere plaatsen ertoe geleid heeft dat medische complexen naar de periferie zijn verplaatst, koos Enschede ervoor om het ziekenhuis in de binnenstad te houden. Aan de Boulevard 1945 is de nieuwbouw, die twee oudere panden vervangt, door IAA ingepast tussen de na-oorlogse bebouwing. Omdat er geen geld en ruimte was voor een eigen parkeervoorziening, wordt gebruik gemaakt van (een deel van) de ondergrondse parkeergarage in het centrum. De garage en het ziekenhuis zijn met elkaar verbonden via een tunnel met een tapis roulant, opgesierd met een lichtkunstwerk.

Het gebouw is ontworpen als een kamstructuur met vijf atria, waardoor veel daglicht binnenvalt. Het interieur kenmerkt zich door rustige kleuren – wit, beige, groen – en het gebruik van hout. Vanuit de kamers kijk je, via de centrale foyer, uit over de stad. ‘Een prettig gebouw, dat consistent is ontworpen’, vindt de jury. ‘Nergens over the top, maar ook nergens onder de maat.’

Het lichte, rustige interieur spreekt aan, de gesloten, kantoorachtige gevels worden minder gewaardeerd. Stedenbouwkundig maakt dit project een sterk punt, niet alleen door de functie van ziekenhuis met het binnenstedelijk leven te verbinden, maar ook door slim gebruik te maken van de voorzieningen die er al zijn.

House in a House – categorie Particuliere Woonbeleving

Architect: Global Architects

Opdrachtgever: Renilde

In een typische jaren tachtigwijk met doodgewone rijtjeshuizen, wordt de jury aangenaam verrast door deze verbouwing. In antwoord op de vraag naar extra woon- en ‘gevoelsruimte’, ontwierp Global Architects een uitbreiding naar boven. Daarbij is een spectaculaire vide gecreeërd, met daaraan een wit ‘huis’ waarin de slaap- en badkamers zijn opgenomen. Zes grote dakramen laten volop zonlicht in de open woonruimte, die eveneens fungeert als warmtebuffer.

De jury is enthousiast over het lef dat uit dit ontwerp spreekt; in dit soort huizen zie je zelden dat zulke ruimten worden gemaakt. Het laat zien dat verbouwen veel meer kan opleveren dan extra kuubs of een hogere isolatiewaarde; de architect heeft ook een geweldige ruimtelijke beleving toegevoegd. Dat geldt met name voor het interieur; over de vormgeving van het exterieur is de jury minder te spreken. De dakopbouw is weinig geraffineerd, de aansluitingen ogen wat rommelig.

Dit is een sympathiek project, waarbij goed is samengewerkt tussen de opdrachtgever en architect. De eervolle vermelding is voor de voorbeeldstellende manier waarop in een bloemkoolwijk een nieuw soort ruimtelijkheid is geïntroduceerd.

Jury:

Hanneke Groenteman, juryvoorzitter
Roelof Bleker
Mels Crouwel
Ronald Huikeshoven
Reimar von Meding
Maaïke Westinga

Jurysecretaris: Kirsten Hannema